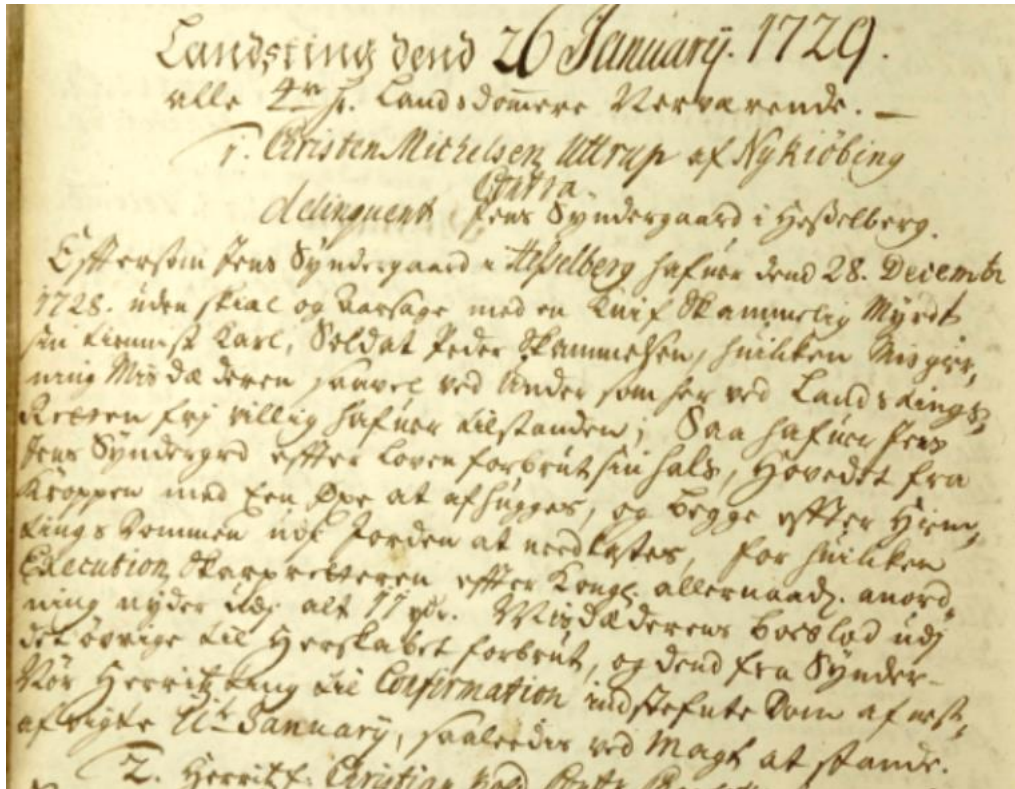

Min 4 x Tip-oldefar Jens Pedersen Søndergaard blev i 1729 halshugget for mord på sin tjenestekarl Peder Skammelsen.

Dommen fra Viborg Landsting:

<https://www.sa.dk/ao->

[soegesider/da/billedviser?epid=17044799&fbclid=IwAR1ZNLd4WCiq3q81XUAfgRHZOqI5yDjhCNaPbnldRRddmI2EQP6i6pAj2Wc#467483,83696731](https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17044799&fbclid=IwAR1ZNLd4WCiq3q81XUAfgRHZOqI5yDjhCNaPbnldRRddmI2EQP6i6pAj2Wc#467483,83696731)

Landsting dend 16 January 1729.

alle (4 Hr) Landsdommers Nerværende.

_ Christen Michelsen Utrup af Nykiøbing

Contra

Delinquent Jens Søndergaard i Hesselberg.

Eftersom Jens Søndergaard i Hesselberg hafver den 28. Decembr 1728 uden skial og aarsage med en en knif skammelig myrdet sin Tieneste Karl, Soldat Peder Skammelsen, hvilken Misgierning Misdæderen saavel ved under som her ved Landstings Retten frivillig hafver tilstanden, saa hafver Jens Søndergrd efter Loven forbrut sin hals, Hovedet fra Kroppen med een Øxe at afhugges, og begge efter Hjemtings Dommeren udi Jorden at nedkastes, for hvilken Execution Skarpretteren efter Kongl. allernaad, anordning nyder udi alt 11 Rdl. Mistæderens Boeslod udi det øvrige til Herskabet forbrut, og dend fra Synder-/Nør Herriks) lang til Confirmation indstefnte Dom af næst afvigde til January, saaledes ved Magt at stamde.

Mere om Jens Pedersen Søndergaard:

Jens Pedersen Søndergaards temperament afspejler sig i Morsø Herreders Justitsprotokol i 4 retssager, hvori han var indblandet.

Efterfølgende dokumenter findes på Landsarkivet Viborg: Morsø Herreders Ting- og Justitsprotokoller og Viborg Landstings Dombog.

”Tyveriet i Søndergaard, 1709 - 25. Marts 1709 havde Jens Pedersen Søndergaards herskab etatsraad Klingenberg paa Højris ladet indstævne Jesper Jacobsen og Anders Michelsen Nautrup, begge i Ejerslev, for at have begaaet indbrud hos Jens Søndergaard natten mellem den 15. og 16. marts, hvor de havde stjaalet, en side flæsk, en stor ost paa ca. 13 skaalpund og 12 røgede faarelemmer, ved at fjerne et vindue og noget af straataget ved husets vestre ende.

- Jens Søndergaard hørte imidlertid tyvene paa loftet, men inden han kom derop, var de forsvunden fra gaarden med tyvekosterne. Han løb nu ned i stalden tog en fork og kastede sig paa en hest og satte efter dem. Han naaede dem paa marken mellem Hesselbjerg og Ejerslev, men da de saa ham nærme sig paa hesten, kastede de tyvekostene fra sig og løb mod Ejerslev. Jens Søndergaard fandt imidlertid tyvekosterne paa marken i et sammensyet Lagen sammen med en ladet bøsse. - Han sprang nu paa hesten igen og satte efter dem. Da han naaede Anders Michelsen Nautrup, slog han ham i hovedet med forken, saa skaftet gik itu. Anders bad for sig, men Jens gav ham endnu et par slag eller tre, hvorpaa han lod ham ligge. - Han løb nu efter Jesper, indhentede ham og gav ham et slag, saa han faldt, og forken gik igen istykker. - Det lykkedes dog tyvene at slippe fra ham, og Jens Søndergaard maatte have et par naboer til at hjælpe sig med at faa tyvekosterne bragt hjem.

- Den ladte bøsse blev fremvist paa tinget ved Harrehøj, hvor Niels Markussen af Ejerslev oplyste, at den tilhørte ham, men at Anders Nautrups søn havde laant den af ham for fem uger siden, da faderen ville skyde krager.

- Et par mænd fra Ejerslev vidnede ogsaa, at de var blevet opsøgt af tyvene, der havde bedt dem om at gaa med over til Jens Søndergaard i Hesselbjerg for at forliges med ham. Da de kom derover, havde Jens Søndergaard svaret, at sagen var overladt til hans herskab, men sagde dog til dem, at det var næsten synd: - "for selv om I ville have gjort mine middagsmaaltider tynde, om I havde faaet held dertil, saa vil jeg dog forsøge at gøre noget for jeres koner og børns skyld, - men for jeres egen skyld, slet intet" - Saa enedes de om, at hvis herskabet var tilfreds, saa skulle Anders Nautrup betale 4 sletdaler, og Jesper Jacobsen give 1 svin og 4 Faar til Jens Søndergaard. - Herskabet accepterede, men lod dog tage et tingsvidne over det passerede for det tilfælde, at tyvene ikke ville staa ved den indgaaede aftale.

Slagsmaal om pigens løn: - Aaret 1710 berettes om et drabeligt slagsmaal i Jens Søndergaards gaard, hvor han var blevet hjemsøgt af en sergent, hvis kone havde tjent hos Jens i 1704, og som nu mente at have penge tilgode af lønnen.

Fra Morsø Herreders Justitsprotokol: - 27-10-1710 - Høyædle og velbyrdige Hr. Etatsraad Klingenberg til Højris, ved sin Tjener Christen Michelsen Uttrup af Højris, mødte paa Sergeant Gjerat Barn, under Hr. Capitain Hermandsens Compagnie, hans vegne med Kaldsmænd Willads Nielsen i Sønder Draabye og Jens Christensen Rytter i Flade, som begge afhiem-lede ved Ed efter Loven, at de idag 8te Dage lovlig til i Dag stævnedes Jens Pedersen Søndergaard i Hesselbjerg hid til Ting, til Vidner at paahøre og Spørgsmaal at tilsvare angaaende den Overlast, som han have den 2den Oktober begaaet imod Sergeant Gerat Barn i fornævnte Jens Pedersens Gaard i Hesselbjerg. Iligemaade stævnet Christen Blochhuus Soldat tjenende Jens Søndergaard i Hessel-

bjerg, Jens Pedersens Hustrue, Bodil Andersdatter, Jens Jensen Overgaard og Anders Bondesen samt Niels Nielsen alle af Hesselbjerg, alle for deres Sandhed herom at vidne. Og talte de med Jens Søndergaard selv, iligemaade med de andre selv eller Hustruer og Folk til Bopæl.

- Hvorefter Signr. Christen Michelsen fremviste en skriftelig Klage af Dato 9de Oktober sidstafvigte indgiven til velædle Hr. Capitain Hermansen af bemeldte Sergeant Barn, hvorudi han beklager sig af fornævnte Jens Pedersen Søndergaard af Hesselbjerg at være overfaldet, slaget og ilde medhandlet, baade af hannem og af hans Tjenestekarl, navnlig Christen Blochhuus. Hvilken Klage bemeldte Hr. Capitain Hermansen til velbemeldte høyædle og velbyrdige Hr. Etatsraad Klingenberg have overskikket med Begæring, han for saadan Medfart ville lade Bonden ved Retten søge og tiltale.

- Derefter fremkom Niels Nielsen i Hesselbjerg, som vandt ved Ed med oprakte Fingre efter Loven, at nogle Dage efter Michelsdag sidst forleden var han hos Jens Pedersen i Hesselbjerg og stod i hans Lade og tærskede Korn. Da noget paa Eftermiddagen samme Dag kom fornævnte Sergeant Gjerat Barn og hans Hustrue og 2de Børn i Jens Pedersen Søndergaards Gaard. Imidlertid kom Jens Pedersen Søndergaard og Kone til Sergeanten ved Askemøddingen, ved den søndre Side ved den østre Ende af Rallingen, og da hørte han, at Jens Pedersen og Sergeanten talte med hverandre om nogle Penge, som Jens Pedersen skulle være skyldig til Sergeantens Kjæreste, som hun skulle have aftjent hannem, da hun var udi hans Tjeneste. Og hørte han, at Sergeanten sagde til Jens Pedersen, at han skulle betale hende hendes Løn, med flere Ord dennem imellem holdet, som han ej kunne høre.

Saa saa han, at Sergeanten tog til sin Kaarde nogle gange, men hvor langt han havde den ude, saa han ikke. Saa skød Jens Søndergaard til Sergeanten med sin Haand, at han faldt omkuld. Saa løb Jens hen ad sin Østerhuus. Midlertid sprang Sergeanten op og trækkende sin Kaarde og løb efter Jens. Da sagde Sergeantens Kone til ham: "Bette Mand, I skal ikke slaa hannem i hans egen Gaard". Saa kom Jens ud af det østre Huus mod Sergeanten med et Stykke Lægte i sin Haand. Saa sloges de med Kaarden og Lægten. Saa underløb Sergeanten Lægten og kom ind og fik fat paa Jens, og Sergeanten kom omkuld. Saa kom Sergeanten op igen og fik fat paa Jens, og Jens kom ikuld paa hans Ryg paa Brostenene uden for Kohuusdøren. Saa kom Kaarden af Sergeantens Haand, og Sergeantens Kone tog den og slog Jens nogle Slag over hans Ryg med den, og Jens Pedersens Hustrue, som var hos dem og vilde skille dem ad, fik Skade i sin venstre Haand; som han ved ej rettere end Sergeantens Kone gjorde med Kaarden. I det samme tog Jens Kaarden fra Sergeantens Kone og slog hende nogle Slag med den og sagde: "Gaa af min Gaard, din Hore". Saa løb Jens med Kaarden i hans Stue. Saa kom Jens ud af Stuen igen og ud i Gaarden og havde ikke Kaarden med sig. Saa kom Sergeanten med en Trægreb og slog Jens i Hovedet med den. Saa tog Jens Lægten igen og slog Greben af Sergeantens Haand. Videre saa han ikke, saasom han blev ved sit Arbejde i Laden.

- Dernæst fremkom Christen Sørensen Blochhuus tjenende fornævnte Jens Søndergaard, som vandt ved Ed med oprakte Fingre efter Loven, at nogle Dage efter Michelsdag sidst afvigte, en Eftermiddag, kom fornævnte Sergeant Barn, hans Hustrue og 2de Børn ind i hans Hosbonds Gaard, da han og fornævnte Niels Nielsen stod i Laden og tærskede. Og saa kom hans Hosbond, Jens Pedersen, ud af Rallingshuuset, og Sergeanten og han kom sammen paa Askemøddingen. Da sagde Sergeanten til Jens Pedersen: "Nu kommer jeg til eder, som en ærlig Mand. - Vil I nu svare mig som en Ærlig Mand". Dertil Jens Pedersen svarede: "Til Ret og Skel". Saa sagde Sergeanten til Jens Pedersen: "Vil I betale mig det, I er min Kone skyldig, som hun have tjent eder af". Da svarede han, at hand var hende intet skyldig. Saa hørte han de havde nogle flere Ord sammen, men hørte ej hvad de var, men efter lang Samtale tog Sergeanten til sin Kaarde 2 eller 3 gange og

sagde til Jens Pedersen: "Du skal betale mig, din Skielm". Saa skød Jens til Sergeanten, at han faldt omkuld; og han faldt omkuld med Kaarden i Haanden. Saa løb Jens Pedersen hen til Østerhuuset, og Sergeanten sprang op og løb efter hannem. Saa kom Jens Pedersen ud af Huuset igen med et Stykke Lægte imod Sergeanten. Saa sloges de med Kaarden og Lægten. Saa underløb Sergeanten Lægten. Saa skød Jens Sergeanten omkuld. Imidlertid gik Vidnet ud af Laden, og saa kom Jens Pedersens Kone ogsaa ud og hen til dennem. Da laa Sergeanten paa Møddingen med Kaarden i Haanden og slog om sig, og da hug han Jens Pedersens Hustrue i Haanden. Saa kom Sergeanten op igen, og Jens Pedersen og han sloges paa Broen, og da faldt Jens Pedersen under. Imidlertid kom Kaarden af Sergeantens Haand. Saa tog Sergeantens Kone Kaarden og slog Jens Pedersen med over hans Ryg. Saa tog Jens Kaarden fra Sergeantens Kone og gav hende nogle Slag med den og sagde: "Af min Gaard, din Hore".

Saa gik Jens ind med den. Kom saa ud igen og havde ej Kaarden med sig. Saa tog Sergeanten en Trægreb og gik imod Jens og slog hannem i hans Hoved med den. Saa tog Jens Lægten og slog Greben af Sergeantens Haand. Saa sagde Vidnet til Sergeanten, at han skulle komme som en smuk resolveret Karl og ikke trække hans Kaarde til en Bonde, han intet havde med at bestille. Saa sagde Sergeanten til hannem igjen: "Du est en Hundsfot og en Kierling, du har intet med mig at bestille". Saa gav han Sergeanten et Slag af Plejlen over hans Ryg, som hand havde i Haanden. Og saa skiltes de ad, og han ej videre derom er bevidst.

- Jens Jensen Overgaard iligemaade fremkom og vandt ved Ed efter Loven, at nogle Dage efter Michelsdag sidst, en eftermiddag han ville gaa i Marken, saa han Jens Pedersen løbe i Østerhuuset og Sergeanten bagefter hannem med Kaarden i Haanden. Saa kom Jens ud af Østerhuuset igen med en Lægte i Haanden. Saa sloges de med Kaarden og Lægten. Saa løb Sergeanten under Lægten ind paa Jens, Saa slog Jens Sergeanten omkuld paa Møddingen. Saa gik Vidnet ind til Anders Bondesen og kaldte paa hannem, og fulgtes de saa begge ad i Jens Pedersens Gaard, og da de kom i Gaarden, var de skilt ad, men Anders Bondesen havde en Vognkæp i Haanden, da han kom i Gaarden. Saa slog Sergeanten til Ander Bondesen med Trægreben, saa Vognkæppen faldt af hans Haand, men enten Anders Bondesen faldt omkuld eller ikke, vidste han ikke.

- Anders Bondesen i Hesselbjerg vandt og ved Ed efter Loven, at nogle Dage efter Michelsdag sidst, en Eftermiddag, kom Jens Jensen Overgaard i Hesselbjerg til hannem og sagde til ham, at der var Clammeri til Jens Pedersens. Saa gik han tillige med Jens Jensen ind i Jens Pedersens Gaard, og som han da indkom i Gaarden, slog Sergeanten til ham med en Trægreb, saa Vognkæppen faldt af hans Haand, og han faldt om paa Jorden. Imidlertid kom Jens Pedersens Hustru ud af Døren og sagde, hun havde faaet en Skade af Sergeantens Kaarde i sin venstre Haand; som han tillige med fornævnte Jens Jensen Overgaard ogsaa saa, hun havde i Balden paa den venstre Haand. Hvilket Jens Jensen Overgaard ogsaa her for Retten tillige med Anders Bondesen tilstod at have set.

- Sergeantens Kjæreste, Margrethe Jensdatter, efter Signr. Uttrups Spørgsmaal svarede. At den Tid Hans Samuelson, Jens Pedersens Formand, kvitterede Gaarden, tjente hun hannem paa andet Aar. Og da Jens Pedersen fik Gaarden, blev hun Stæd ved hannem, fra Pinsedag og til Michelsdag at være indendøre, og han skulle give hende til Løn 2 Slette Daler. Og da hun havde været hos ham i 5 Uger, blev han gift og vilde saa, at hun skulle gaa udendøre, hvilket hun ikke ville, uden han ville have givet hende mere til Løn. Hvorfor de skiltes ad, da hun havde tjent hannem i 5 Uger, og det var den Løn hendes Mand krævede Jens for, som de kom i Clammeri for. Hun sagde, at det bliver nu her til førstkommende Pinsedag 7 Aar siden hun kom til Jens Pedersen at tjene. - Hvorefter Christen Michelsen Uttrup begærede Tingsvidne.

Overfald paa nabo: - 1718 tiltales Jens Søndergaard for at have gennemptryglet naboen, Mikkel Jensen, saa han maatte blive i Jens Søndergaards gaard til dagen efter, i anledning af, at denne havde paatalt, at en Jens Søndergaard heste havde græsset i hans eng.

Mord på tjenestekarl: - I julen 1728 dræbte Jens Søndergaard sin tjenestekarl Peder Skammelsen, og om dette kan læses i Morsø Herreders Justitsprotokol d. 10. og 11. januar 1729:

- Paa høyædle og velbaarne Etatsraad von Heespen til Tersløsegaard hans vegne mødte sr. Christen Uttrup af Nykøbing og fremstillede 2de kaldsmænd, som lovlig til idag havde stævnet Jens Pedersen Søndergaard i Hesselbjerg med en memorialstævning af indhold som følger: - Paa høyædle og velbaarne hr. etats- og Justitsraad von Heespens Vegne gives herved Jens Søndergaard i Hesselbjerg lovlig kald og varsel til Sønder- og Nørreherreds Ting at møde mandagen den 10. januar førstkommende, imod synsafhiemling, vidners førelse og spørgsmaals tilsvarelse, samt dom herefter at lide til samme tid, alt angaaende det drab, han haver forøvet og begaaet paa hans tjenestekarl, som var soldat, navnlig Peder Skammelsen, da han tirsdagen den 8. December sidst om morgenen fik sin davre ved bordet, - med videre hvad deraf kan dependere. - Til samme ting og tid stævnes for at vidne i sagen, hvis de kan blive tilspurgte om, Jens Søndergaards kone Bodil Andersdatter, sønnerne Peder Jensen og Anders Jensen, 2de døtre Anne Jensdatter og Maren Jensdatter, item en pige, som sad tillige med ved bordet, da ulykken skete, navnlig Maren Nielsdatter, værende hos Peder Jensen husmand. Nok byens folk, Peder Kiærgaard, Lars Jensen, Jens Præstgaard, Mikkel Jensen Bondesen, Søren Poulsen, Christen Nielsen, Cort Hansen og Poul Nielsen, alt angaaende bemeldte Jens Pedersen Søndergaards adfærd og ord, han har haft og brugt, før og efter ulykken var sket med videre, hvad der som forbemeldt denne sag angaaende kan blive tilspurgt om. - Endelig stævnes og indkaldes til samme ting og tid Anders Poulsen i Sejerslev, Christen Nielsen Krog, Rasmus Thomsen Gadegaard og Christen Christensen Rolighed ibidem for at forklare ved Ed efter loven det syn, som de har taget og gjort paa bemeldte Peder Skammelsen. - Og talte kaldsmændene med en del selv, ellers med hustruer og folk paa bopælen, hvilket disse 2de forbemeldte varselsmænd med Ed og opholdne fingre efter loven bekræftede.

Efter at lovens Ed tydelig og lydelig var oplæst, fremkom synsmændene Anders Poulsen i Sejerslev, Christen Nielsen Krog, Rasmus Thomsen Gadegaard og Christen Christensen Rolighed, som forklarede deres over Peder Skammelsen tagne syn og besigtigelse, hvilket de skriftligt forfattet her for retten fremlagde og edeligen tilstod og forklarede saaledes: "Anno 1728 den 28de december var jeg underskrevne Jens Madsen Vils af Nykøbing, efter hr. byfoged Rasmus Jørgensens ordre og begiæring paa kongelig majestæts og rettens vegne tillige med fire tiltagne uvillige mænd, navnlig Anders Poulsen i Sejerslev, Christen Nielsen Krog, Rasmus Thomsen Gadegaard og Christen Christensen Rolighed ibidem, samt kunsterfarne chirurgus Johannes Henchel i overværelse af højædle og velbaarne hr. etatsraad von Heespens fuldmægtig Christen Mikkelsen Uttrup af Nykøbing, at syne og besigtige en soldat ved navn Peder Skammelsen, som tjente Jens Pedersen Søndergaard i Hesselbjerg by paa velbemeldte herskabs gods, som fandtes død og af en kniv ihjelslaget.

- Og da befandtes skaden og ulykken saaledes som følger: - 2de fingres bredde fra den venstre patte fandtes et hul, slaget med en kniv og skraas ind til hjertet, som blev visiteret af sr. Henchel med et instrument, ungefæhr fem tommer lang, af hvilket hul og knivslag mennesket var dræbt. Videre saarmaal eller anden skade fandtes ikke noget sted paa hans ganske legem, ihvor nøgen og grandt vi end eftersaae det, og kan vi ej skønne eller syne anderledes, end jo bemeldte knivslag har været hans død, som og i sig selv er sandhed. Og befandtes hans klæder, nemlig vest,

brystdug og skjorte ligeledes gennemslaget med en kniv ligefor bemeldte hul og skade, saa var og klæderne næsten overalt ganske blodige. - Hvilken ulykkelig morderiske gerning bemeldte Jens Pedersen Søndergaard tilstod at have gjort paa karlen, da han sad ved bordet og fik davre, uden nogen aarsag, endog sagde nogle gange, at han ville gøre flere ulykker paa hans kone, børn og andre, og af des aarsag begærede at komme i fængsel, ihorvel han af kapellanen hr. Christen Svale og mange tilstedeværende blev tilholdt at frygte Gud og holde fast ved Vor Herre med flere gudelige formaninger, men forgæves, og blev han saa derpaa fængslet og paa rettens vegne og med vagt forsynet, samt straks derefter ført til Nykøbing. - Hvilket som forbemeldt er saaledes at være sandhed, tilstaar og bekræfter vi med vores hænders underskrift og videre til tinge vil være gestændig, hvor og naar fornødent gøres. - Datum Hesselbjerg ut supra paa rettens vegne og udi by og herredsfogdens lovlige absence.

Jens Madsen Vils Johannes Henchel, chirurgus Anders Poulsen
Christen C.N.S.K. Nielsen Krogs navn Christen C.C.S.R. Christensen Roligheds navn
Rasmus Thomsen Gadegaard

- Dernæst fremkom Anne Jensdatter, som er den afdøde og dræbte Peder Skammelsens moder, og blev af sr. Uttrup tilspurgt, om hun ville have noget med sagen at gøre imod Jens Søndergaard for den misgerning, han havde begaaet paa hendes søn, helst fordi hun som arving og næstpaarørende efter loven er eftermaalsmand og burde sagen forfølge. Hvorpaa hun svarede, at hun hverken kunne eller ville, eftersom hun var et fattigt menneske. - Hun blev derpaa tilspurgt, om hun havde nogen tiltale til Jens Søndergaard for den grove gerning, som han havde begaaet, eller det var hende nok, naar han efter loven blev straffet. Dertil hun svarede, at hun havde ingen tiltale til Jens Søndergaard, men var fornøjet, naar han blev straffet efter loven.

- Dernæst fremkom Maren Nielsdatter, og efter at lovens Ed for alle vidnerspersoner var oplæst, vandt hun ved Ed med oprakte fingre efter loven paa spørgsmaalet, - hvad tid drabet skete paa Peder Skammelsen af Jens Søndergaard. Dertil hun svarede, at det var næste søgnedag efter julehelligdagene, som var tirsdag om morgenen, da Jens Søndergaard tillige med Peder Skammelsen, samt nogle af Jens Søndergaards børn fik deres davre. Da under maaltidet saa vidnet, at den dræbte Peder Skammelsen stod op fra bordet og sagde: "Fader, hvi gjorde I saa det?" - Hvorefter vidnet løb ud af døren til Jens Søndergaards kone, som var i kohuset at malke, og sagde til hende: "Moder, I skal gaa ind, der er noget paa færde." Imidlertid kom Jens Søndergaards søn Anders til hende i gaarden og sagde: "Min fader har slaget en kniv i Peder Skammelsen." Og løb saa vidnet hen til Mikkel Jensen Bondesen i Hesselbjerg og bad ham efter konens begæring komme derhen. - Vidnet blev tilspurgt, om der var nogle ord imellem Peder Skammelsen og Jens Søndergaard førend gerningen skete. Hvortil vidnet svarede nej, der var aldeles ingen ord imellem dem. - Vidnet blev tilspurgt, om hun vidste de tilforn havde haft nogle ord imellem hinanden. Hvorpaa vidnet svarede, at hun ej havde hørt andet end godt imellem dem, - og videre vidste vidnet ikke at forklare i denne sag.

- Dernæst fremkom Jens Søndergaards søn, Peder Jensen, som gjorde sin Ed efter loven og vandt paa spørgsmaal, paa hvad tid drabet skete. Hvortil han svarede, at det var om tirsdagen, som var næste søgnedag efter julehelligdagene, da vidnet tillige med sin fader, tjenestekarlen Peder Skammelsen og nogle af hans søskende sad ved bordet og fik hans davre. Da under maaltidet, og de næsten havde afspist, og vidnet lagde sin ske bort under bjælken, og Peder Skammelsen den tid spiste øllebrød, da gav Peder Skammelsen et raab fra sig og rejste sig op i det samme. Saa tog vidnet Peder Skammelsen om hans bryst og spurgte, hvad han skadede. Da sagde Peder Skammelsen: "Din fader har slaget en kniv i mig", og fornåm da vidnet og saa, at blodet løb ned paa Peder Skammelsens klæder og ned paa Jorden. Ellers blev Peder Skammelsen siddende ved

bordet til Vidnet og Peder Kiærsgaard i Hesselbjerg bar ham i en seng. Hvorefter vidnet da straks red ud til sr. Christen Mikkelsen at tilkiendegive ham den ulykke, der var sket. - Vidnet blev tilspurgt, om der var nogle ord mellem vidnets fader og Peder Skammelsen førend den ulykke skete. Hvortil vidnet svarede, at der var aldeles ingen ord imellem dem enten denne dag eller tilforn, men de havde alle tider forligtes vel. - Vidnet svarede paa spørgsmaal, at hans Fader hverken havde truet eller talt ilde om Peder Skammelsen.

- Derefter fremkom Anders Jensen, som sad med ved bordet imidlertid gerningen skete, og forklarede efterfølgende, men blev ej tilladt nogen Ed, i henseende han kun var 14 aar gammel, at han saa blodet komme ud af Peder Skammelsen, men ej saa gerningen blev gjort, men hørte, at Peder Skammelsen gav sig og sagde: - "tidlig nok kom jeg her." - Ellers fandtes kniven paa jorden, hvormed ulykken skulle være gjort. Han saa og, at Peder Skammelsen blev henbaaren i en seng, da blodet løb af ham.

- Dernæst fremkom Peder Pedersen Kiærsgaard i Hesselbjerg, som gjorde sin Ed efter loven, at næste søgnedag efter julehelligdagene om morgenen kom en Jens Søndergaards liden datter til vidnet og sagde til ham: - "kom op til vores, min fader har stukket Peder Skammelsen fordærvet." - Hvorpaa vidnet straks løb hen til Jens Søndergaards, og da han kom i stuen, saa han Peder Skammelsen indenfor bordet siddende, og blodet flød ned af ham paa klæderne til jorden, og hørte ej videre end han sagde: "aha - aha." - Imidlertid stod Jens Søndergaard midt paa gulvet imellem hans kone og ældste datter, men hørte han ikke, at Jens Søndergaard klagede sig noget, men konen og datteren jamrede sig overmaade derfor. Derefter bar vidnet tillige med Peder Jensen

Peder Skammelsen ind og lagde ham paa en seng, hvorpaa han ungefæhr efter en halv times forløb døde.

- Saa gik Vidnet ind i Stuen igen, og da var en del af Byens folk indkommen udi storstuen, hvor Jens Søndergaard stod imellem dem. Da sagde vidnet til Jens Søndergaard: - "vil du ikke gaa ind i lillestuen, herude er saa stor alarm". - Og gik derpaa Jens Søndergaard stiltiendes med god villie foran ind i lillestuen, og blev han staaende midt paa gulvet og vidnet ved døren. Da vendte han sig om og sagde til vidnet: - "Djæveln skal fare i dig, du skulle ogsaa komme at gøre fortræd." - Og med det samme gik hen til vidnet og tog i hans haar med begge hænder. Imidlertid kom Lars Jensen og tog den ene haand af vidnets haar. Derefter fik vidnet tillige med flere Jens Søndergaard ind i storstuen igen, og holdt ham fast, at han ej skulle komme til at gøre større ulykke, som han sagde dem at ville gøre. Imidlertid blev vidnet hos Jens Søndergaard tillige med flere til Aften, da han lod sin tjenestekarl gaa derhen at blive om natten. - Videre forklarede vidnet efter spørgsmaal, at han ikke vidste eller har hørt nogen ord eller usamdrægtighed imellem Jens Søndergaard og Peder Skammelsen, ej heller havde nogen tid hørt, at Jens Søndergaard havde truet ham eller andre, førend denne gang, som vidnet har forklaret.

- Dernæst fremkom Lars Jensen af Hesselbjerg, som vandt ved Ed med oprakte fingre efter loven, at han i alle maader er bevidst ligesom forrige vidne Peder Kiærsgaard forhen omvunden haver, undtagen at han ikke hørte de ord, som Jens Søndergaard skulle have sagt til forrige vidne Peder Kiærsgaard i lillestuen, eftersom vidnet ej kom derind, førend han tog haanden af Peder Pedersens hoved. Ellers forklarede vidnet, at han tillige med flere blev hos Jens Søndergaard den dag og nat indtil om morgenen, da vidnet fulgte med ham til Sejerslev. - Efter spørgsmaal forklarede vidnet, at han hørte Jens Søndergaard sagde nogle gange om aftenen, da vidnet tillige med andre holdt

vagt, at han ikke frygtede saa meget for den ulykke han havde gjort, som for den han skulle gøre paa hustru, børn og hvem, som kunde komme til.

- Hvornæst fremstod at vidne Mikkell Jensen Bondsesen, som vandt ved Ed med oprakte fingre efter loven, at lidet efter Lars Jensen var kommet til Jens Søndergaards, kom vidnet, da Peder Kiærgaard, hans karl og Lars Jensen sad hos Jens Søndergaard og holdt ham i storstuen, og fra den tid af var vidnet bevidst ligesom forrige vidne Lars Jensen vundet haver i alle ord og indhold. Han hørte og at Jens Søndergaard sagde, at dersom de ikke holdt ham fast, saalænge til de kom i fængsel, ville han gøre større ulykke paa hvem, ham forekom.

- Videre fremkom Jens Christensen Præstgaard af Hesselbjerg, som gjorde sin Ed efter loven og forklarede, at lidet efter forrige vidne var indkommen til Jens Søndergaards, og imidlertid de holdt paa ham, er han bevidst fra den tid af det samme, som næstforrige vidner Peder Kiærgaard, Lars Jensen og Mikkell Bondelsen omvunden haver.

- Dernæst fremkom Søren Povelsen af Hesselbjerg, som gjorde sin Ed efter loven, at han fulgtes med næstforrige vidne til Jens Søndergaards, og derfor i alle maader kunne følge hans vidne i ord og meninger.

- Paa spørgsmaal svarede samtlige vidner, at mellem Jens Søndergaard og Peder Skammelsen havde de aldrig hørt nogen uenighed eller i ringeste maader usamdrægtighed.

- Sr. Uttrup derefter tilspurgte Jens Søndergaard, af hvad aarsag han havde gjort den ulykkelige gerning paa hans tjenestekarl Peder Skammelsen, eftersom samtlige vidner forklarede, at dertil aldeles ingen føje har været, ej heller hørt ringeste strid imellem dem. - Hvor paa Jens Søndergaard svarede, at han havde ikke bedre forstand, og laa den kniv, som han gjorde gerningen med, paa bordet, som han sad og fik mad ved.

Og formedelst sildig aftens paakomst blev retten ophævet til i morgen klokken 9, da parterne og de, som noget har at bestille, tillige med de otte mænd behageligen ville møde.

Tirsdagen den 11. januar 1729 mødte igen retten at betjene dommeren Rasmus Jørgensen, i skriverens ... Michael Feld, tinghører Niels Poulsen i Faarup, Hans Jacobsen i Nykøbing, Hans Sørensen Smed, Mads Jensen, Caspar Johansen, Christen Jensen, Knud Thomsen og Anders Pedersen ibidem, samt Mikkell Jensen i Lødderup.

- Hvor paa mødte igen sr. Christen Uttrup og tilspurgte Jens Pedersen Søndergaard, som nu her for retten løs og ledig lige saa vel som i gaar var tilstedet, om han havde noget videre at svare, imod hvis i akten ... mod ham var sket, og om han forlangte at ville tage nogen prokurator eller fuldmægtig paa sine vegne til sit forsvar. - Dertil Jens Søndergaard svarede, at han forlangte ingen forsvar til hans sags udførelse, men forklarede, at han var angergiven og urolig i sind og samvittighed, førend han gjorde ulykken, og eftersom han gjorde det af skrøbelighed og vanvittighed, var han en naadig dom begiærende. Videre havde han ikke derimod at sige dommeren. - Endnu tilspurgtes Jens Pedersen Søndergaard, om han havde videre i denne sag at svare eller noget sig til befrielse at fremkomme eller paastaa. - Dertil han svarede nej, ej videre end som sagt er, at han ikke havde sin fulde forstand.

Efter hvilke omstændigheder de førte syns- og tingsvidner, samt egen tilstaaelse, som er saa pur og ren forklaring om sagen, saa satte sr. Christen Uttrup i rette og forment, at oftmeldte Jens

Pedersen Søndergaard bliver tildømt at lide efter loven og hans majestæts allernaadigste forordning, og er derpaa dommerens kendelse begærendes.

Dom: - Som med og af de lovlige førte vidner, saavel som Jens Pedersen Søndergaards egen frivillige og utvungne tilstaaelse og udsigelse her for retten, fuldkommeligen bevises og erfares, at han aldeles uden føje og aarsag i ubetænksom hastighed har dræbt og ihjelslaget sin tjenestekarl Peder Skammelsen med en kniv, som har truffet hans bryst og hjerte saaledes, at han deraf straksen er død, bliver saa ihvorvel de samtlige førte vidner, saavel som Jens Søndergaard selv forklarer og tilstaaer, at ikke nogen tvist og uenighed enten da eller tilforn var, eller forhen været, imellem ermeldte Jens Søndergaard og samme karl, før saadan ulykke skete, kan dog sligt, ej heller hans foregivende, at han har været tilforn, og da det passeret, i urolige tanker, ikke tjene eller være tilstrækkelig til nogen befrielse for ham, som har udgydt uskyldig blod. Men han efter kongelig allernaadigste lovs 6. bogs 6. kapitels 1. artikel bør miste sit liv ved sværd af skarpreteren henrettes, og derefter til en kristen jord bestædiges. - Og som ingen anden eftermaalsmand er end Jens Søndergaards velbaarne herskab, siden enken og arvingerne dem sligt frasiger, og intet hermed enten vil eller kan have at bestille, hans tilhørende og eftermaalsmanden tilkommende halve boeslod at være samme hans herskab, højjædle og velbaarne hr. etatsraad von Heespen tilfalden, saavel som den anden halve deel ham ellers med rette efter loven tilkommer”.

Han blev den 16. januar 1729 ved Landstinget i Viborg dømt til halshugning med økse den 16. januar 1729.

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17044799&fbclid=IwAR1ZNLd4WCiq3q81XUAfgRHZQqI5yDjhCNaPbnldRRddmI2EQP6i6pAj2Wc#467483,83696731>

*Han blev formodentlig henrettet kort efter på **Harrehøj** i Nykøbing Mors kort efter. Harrehøj blev brugt til henrettelser frem til 1830.*

Jens Pedersen Søndergaard blev altså dømt efter Danske Lov af 15. april 1683, 6. bog, som handler om misgerninger, 6. kapitel, 1. artikel (ofte skrevet 6-6-1): ”Hvo som dræber anden, og det ikke skeer af Vaade, eller Nødværge, bøde Liv for Liv, og enten han udstaar sin Straf, eller rammer, saa hand ej kan opspørgis og betrædis, og dømmis fredløs, da skal hans Hovedlod, undtagen Jord, være forbrut, halfdeelen til den Dræbtis næste Arvinger og halfdeelen til hans Herskab”.